

КОСТЮЧЕНКОДарина Леонідівна
Dasha_veres@meta.uaаспірант, Вінницький
національний аграрний
університет

УДК 331.56:316.334.55(477)

**МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА
ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ****YOUTH UNEMPLOYMENT IN UKRAINE: CAUSES AND THE INFLUENCE ON
THE AGRICULTURAL TERRITORIES' DEVELOPMENT**

У статті проаналізовано рівень безробіття в Україні, в цілому, та в сільській місцевості, зокрема, в контексті проблем розвитку сільських територій. Метою статті є визначення причин виникнення молодіжного безробіття в Україні, та їх вплив на розвиток сільських територій. Зроблено висновок та обґрунтовано пропозиції щодо шляхів зниження молодіжного рівня безробіття, що в свою чергу сприятиме зростанню ВВП. В ході дослідження були використані методи: графічний, статистичний, метод наукової абстракції, системного підходу.

В статье проанализирован уровень безработицы в целом по Украине и в том числе на сельских территориях, в контексте проблем развития сельских территорий. Целью статьи является определение причин возникновения молодежной безработицы в Украине, и их влияние на развитие сельских территорий. Наведены выводы та обоснованы предложения по поводу путей снижения уровня молодежной безработицы, что в свою очередь будет содействовать увеличению ВВП. В ходе исследования были использованы методы: графический, статистический, метод научной абстракции, систематический подход.

The article analyzes the unemployment rate in Ukraine in general, and in rural areas, particularly in the context of rural development's problems. The purpose of the article is to determine the causes of youth unemployment in Ukraine and their impact on the rural areas' development. The conclusion is done and proposals are made about ways of the youth unemployment rate reducing, which in turn will contribute to GDP's growth. During the study, the methods were used: graphical, statistical, method of scientific abstraction, method of systematic approach.

Ключові слова: безробіття, сільські території, молодіжне безробіття, економічно активне населення

Ключевые слова: безработица, сельские территории, молодежная безработица, экономически активное население

Keywords: unemployment, rural areas, youth unemployment, economically active population

ВСТУП

Однією із гострих проблем сьогодення є безробіття, яке впливає на розвиток вітчизняної економіки та є важливим показником стану ринку праці. Високий рівень безробіття здійснює негативний вплив на всю економіку країни, саме тому дослідження даної проблематики на сьогодні є актуальним. Ярова Л.Г. вважає, що безробіття становить загрозу національному розвитку та безпеці, оскільки може бути головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових підприємств у життєзабезпеченні [6].

Різноманітні аспекти регулювання зайнятості молоді та розвитку освіти вивчали Т.О. Донченко, І.В. Гунько, Г.М. Калетнік [2], І.В. Найда, Н.М. Павлішина, Н.В. Подобеда І.В. Хохряковата та ін. Проблему державної підтримки зайнятості молоді та розвитку сільських територій досліджували у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці: Ф. Грін, К. Волш, Е.А. Кі-

реєва [8], М.С. Кривцова, О.І. Цимбал, О.М. Ярош та ін. Пріоритетність реалізації механізму підтримки молодіжного підприємництва акцентується увага і в нормативно-правових актах з питань регулювання зайнятості населення, молодіжної політики та розвитку підприємництва у державі.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є визначення причин виникнення молодіжного безробіття в Україні, вивчення його впливу на розвиток сільських територій та формування системи заходів щодо його подолання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В ході дослідження були використані методи: графічний, статичний, метод наукової абстракції, системного підходу.

РЕЗУЛЬТАТИ

В Україні вже створено певне нормативно-правове

підгрунтя, яке визначає місце зайнятості молоді в молодіжній політиці та в системі зайнятості населення, підкреслює важливість та нагальність державної підтримки цього напрямку як одного з інструментів працевлаштування молодшої частини населення. Так, від-

повідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки» [5].

Таблиця 1

Рівень безробіття серед молоді України у 2016 р., % [4]

Категорія громадян	Вікова категорія, років		
	15-24	25-29	30-34
Усе населення	22,4	11,2	9,7
Жінки	21,9	10,8	8,4
Чоловіки	22,7	11,4	10,8
Населення в містах	23,5	10,8	9,4
Населення в сільській місцевості	20,7	12,0	10,8

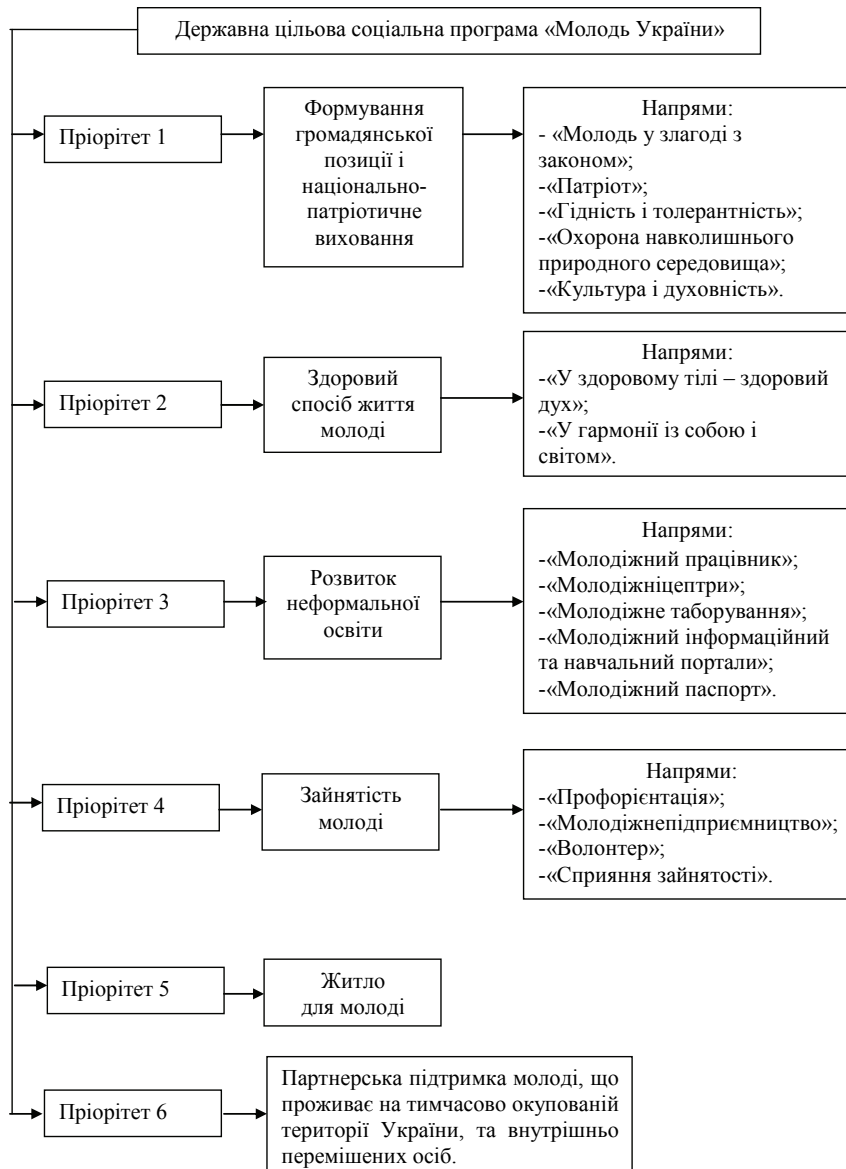

Рис. 1. Напрями реалізації концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 рр. [3]

Одним із шести пріоритетів державної молодіжної політики є безпосередньо зайнятість молоді (рис. 1), а саме створення в країні таких умов і реалізація таких заходів, які б сприяли працевлаштуванню молодшої частини населення (зокрема, збільшення рівня первинної, вторинної зайнятості, а також зайнятості мо-

лоді), що досягатиметься в процесі взаємодії та співпраці між органами державної влади та місцевого самоврядування, роботодавцями, вітчизняними й міжнародними громадськими об'єднаннями тощо.

Стосовно розвитку молодіжного підприємництва в концепції зазначається, що цей напрям планується ре-

алізувати шляхом удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує підприємницьку діяльність, розробки системи пільг та преференцій молодим підприємцям, всебічного розвитку підприємницьких навичок та здібностей української молоді. Особливістю оновленого механізму організації роботи з молоддю, який викладений у зазначеному нормативному документі, є реалізація молодіжної політики не на основі традиційної вертикальної системи, а на основі взаємодії існуючої вертикалі управління з інститутами громадянського суспільства (зокрема, молодіжними громадськими організаціями, волонтерами та ін.) [3].

В Україні (без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частині зони проведення антитерористичної операції) у березні 2017 р. рівень безробіття порівняно з попереднім місяцем трохи зменшився і склав 1,5 %. Про це повідомляє Державна служба статистики України [4]. У березні 2017 р. в Державній службі зайнятості було зареєстровано 406,8 тис. безробітних (проти 439,3 тис. місяцем раніше). Таким чином, кількість безробітних зменшилася на 32,5 тис. осіб. При цьому 332,8 тис. осіб з числа зареєстрованих безробітних отримували допомогу по безробіттю. Середній розмір допомоги на одного безробітного в березні 2017 р. склав 2 тис. 28 грн., що на 105 грн. більше, ніж у лютому. Серед міського населення зареєстровано 222,9 тис. безробітних, серед сільського – 183,9 тис.. Рівень безробіття в Україні в лютому 2017 р. склав 1,7 %. В Державній службі зайнятості було зареєстровано 439,3 тис. безробітних.

За результатами вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності кількість зайнятого населення віком 15–70 рр. у IV кварталі 2016р. становила 16,1 млн. осіб, а кількість безробітних – 1,7 млн. осіб [4].

Рівень безробіття серед економічно активного населення віком 15-70 рр. у IV кварталі порівняно з III кварталом збільшився на 0,9 в.п. та становив 9,7%, а серед населення працездатного віку – на 0,8 в.п. та 10,0% відповідно.

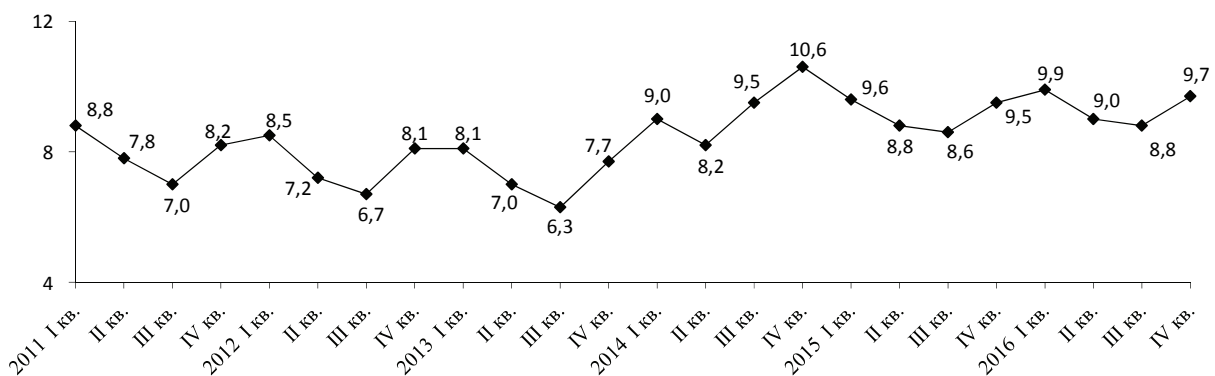

Рис. 2. Рівень безробіття населення віком 15-70 рр., у % до економічно активного населення відповідного віку [сформовано автором з використанням [4]]

За даними вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності середньомісячна кількість економічно активного населення віком 15-70 рр. у 2016р., порівняно з 2015 р., зменшилась на 0,8 % і становила 18,0 млн. осіб, з них 17,3 млн. осіб (96,4%) були у працездатному віці. Із зазначеної кількості громадян віком 15-70 рр. 16,3 млн. осіб, або 90,7 %, були зайняті економічною діяльністю, а решта 1,7 млн. осіб, відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП), класифікувалися як безробітні [4].

Державний комітет статистики стверджує, що рівень безробіття населення (за методологією МОП) віком 15-70 рр. у цілому по Україні порівняно з 2015 р. збільшився на 0,2 в.п. та становив 9,3% економічно активного населення зазначеного віку, а серед населення працездатного віку – 9,7% (рис. 2).

Найвищий рівень безробіття (за методологією МОП) спостерігався серед молоді віком 15-24 рр., а найнижчий – серед осіб віком 40–59 рр.. Слід зазначити, що рівень безробіття населення віком 15-70 рр. у мешканців сільської місцевості на 0,5 в.п. перевищував відповідний показник серед городян, а в чоловіків – на 3,1 в.п. рівень безробіття жінок. У 2016 р., порівняно з 2015 р., зростання цього показника відбулося в усіх вікових групах, за винятком осіб віком 30-34 рр. (скорочення на 0,8 в.п.) та осіб віком 60-70 рр. (не змінився) (табл. 2).

Зважаючи на зроблені висновки, слід приділити особливу увагу розробці програм, що забезпечують належне працевлаштування випускників навчальних закладів та активно займатися працевлаштуванням осіб, які не мають постійної роботи терміном до 1 року. Вже зараз, усвідомивши цю необхідність, влада тримає курс на розробку та практичне застосування важливих у цій сфері заходів. Так, був прийнятий новий Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI, який вступив в дію з 1.01.2013 р. [1].

Із даних рис. 4 видно, що у Євросоюзі Україна по безробіттю займає не передове місце, але рівень працевлаштованості менший ніж у провідних країн.

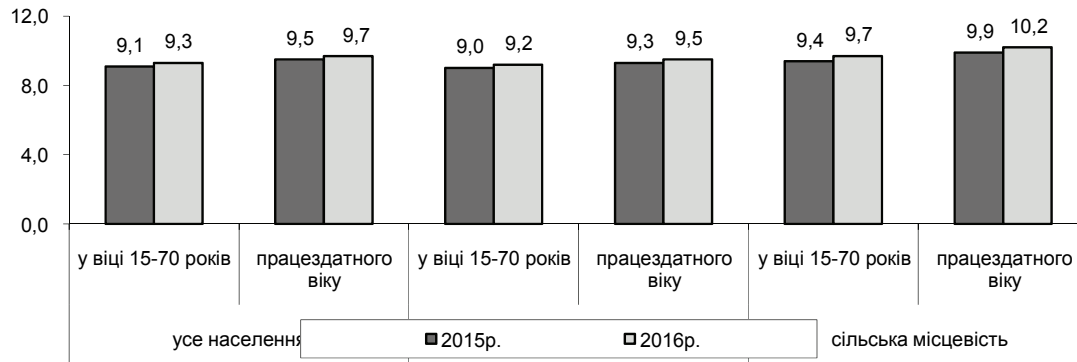

Рис. 3 Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у 2015-2016 рр., у % до економічно активного населення відповідної вікової групи [4]

Таблиця 2

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, місцем проживання та віковими групами [4]

	Усього	У тому числі за віковими групами, років							Праце-здатноговіку
		15-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-70	
2015 р.									
Усе населення	9,1	22,4	11,2	9,7	7,2	7,6	6,3	0,1	9,5
Жінки	8,1	21,9	10,8	8,4	6,7	7,1	4,6	0,0	8,5
Чоловіки	10,1	22,7	11,4	10,8	7,7	8,1	7,9	0,1	10,4
Міські поселення	9,0	23,5	10,8	9,4	7,5	7,6	6,3	0,1	9,3
Сільська місцевість	9,4	20,7	12,0	10,8	6,6	7,6	6,4	-	9,9
2016 р.									
Усе населення	9,3	23,0	11,7	8,9	8,0	7,7	7,3	0,1	9,7
Жінки	7,7	21,5	10,2	7,6	7,0	6,3	5,2	-	8,0
Чоловіки	10,8	24,0	12,8	10,0	8,9	9,1	9,3	0,2	11,2
Міські поселення	9,2	23,7	11,5	8,6	8,0	7,8	7,2	0,1	9,5
Сільська місцевість	9,7	22,0	12,1	10,0	7,9	7,4	7,5	0,0	10,2

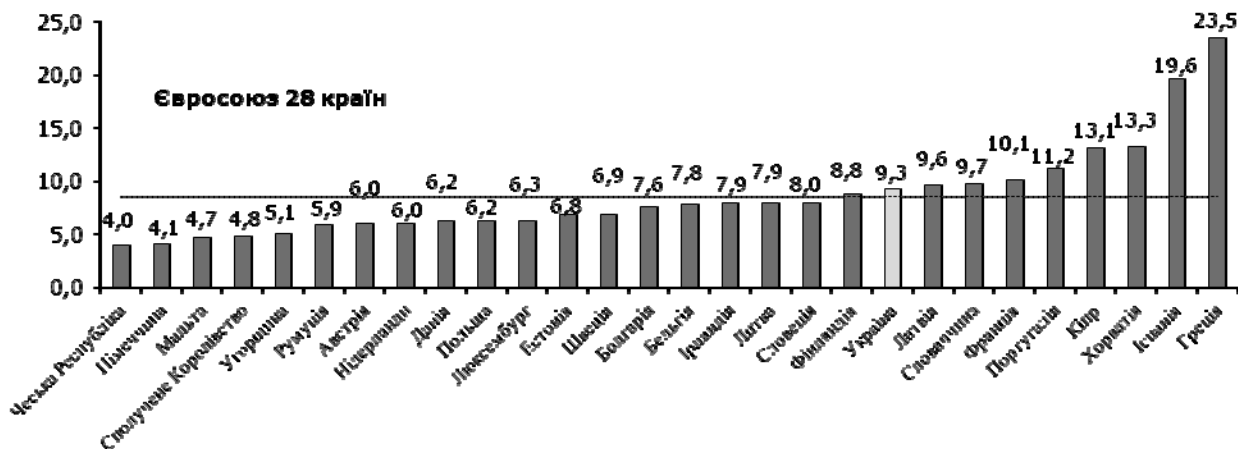

Рис. 4 Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у країнах Євросоюзу та Україні у 2016 р. [4]

ВИСНОВКИ

Отже, із усієї вище наведеної інформації ми вважаємо, що однією із найбільших проблем безробіття українців є працевлаштування молоді. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми є державна підтримка зайнятості молоді, а саме лояльність до молодіжних стартап компаній. Для порівняння у Центральній і Східній Європі на дослідження і розвиток витрачається приблизно 1% ВВП, згідно з даними консалтингової компанії McKinsey. В Західній Європі на ці цілі витрачається приблизно 2 % ВВП, а в країнах БРІК – у Бразилії, Росії, Індії та Китаї – приблизно 1,5% їх ВВП.

Виділимо основні напрями подолання безробіття: підвищення добробуту за рахунок ділової активності та підприємництва; збереження робочих місць; проведення ґрунтовної пенсійної реформи; сприяння державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства; проведення ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників; посилення координації міжнародної діяльності з приводу інформаційного обміну з питань зайнятості.

Список використаних джерел

1. Біркентале В.В., Борова А.О. Про застосування кореляційно-регресійного аналізу до визначення рівня безробіття в Україні // Стратегічний розвиток національної економіки, регіонів і підприємств: т. 4. Моделі і методи ефективного стратегічного планування соціально-економічного розвитку / Матеріали всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 15-17 листопада 2012 р., м. Донецьк, ДонДУУ, 2012. – С. 27-31.

2. Калетнік Г.М, Гунько І.В. Практична реалізація державної політики у сфері вищої освіти та положень нового закону «про вищу освіту» в концептуальних засадах підготовки фахівців на базі ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» / Г.М. Калетнік, І.В.Гунько // Економіка. Фінанси. Менеджмент. Актуальні питання науки і практики. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2016. - № 9. – С. 7-19

3. Мерзляк А., Боярін Є. Механізм державної підтримки само зайнятості молоді: вітчизняна практика та зарубіжний досвід / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2016/2016_04\(31\)/13.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2016/2016_04(31)/13.pdf)

4. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

5. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року № 1018-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1018-2015-%D1%80>.

6. Ярова Л.Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання / Л.Г. Ярова // Глобальні та національні проблеми економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/159.pdf>

7. Эконометрика: Учеб. пособие / С.А. Бородич. – 2-е изд., испр. – М: Новое знание, 2004. – 416с.

8. Kirieieva E. and Kostuchenko D. (2017) State and Prospects of Rural Development in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies. Vol 3, No 4. Pp.120-127.